

СЕКЦІЯ 2.

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОБОТИ ФАХІВЦІВ ІЗ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ТА СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ КЛІЄНТІВ

Анастасія Атрыскіна

*Здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 231 Соціальна робота*

*Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
м. Суми*

Ірина Іонова

*кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної
роботи і менеджменту соціокультурної діяльності*

*Сумський державний педагогічний університет імені
А. С. Макаренка
м. Суми*

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНОСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ЮНАКІВ І ЮНОК

Авторами розглянуто особливості формування соціальної активності юнаків і юнок як комплексного процесу, що залежить від соціального, психологічного, культурного та освітнього середовища. Особлива увага приділена проєктній діяльності як ефективному засобу розвитку громадянської відповідальності, ініціативності, лідерських якостей і здатності до соціальної взаємодії. Виокремлено основні види проєктів (соціальні, громадські, волонтерські, творчі) та їхній вплив на становлення особистості молоді. Аналізуються індивідуальні та групові форми проєктної роботи, роль цифрового середовища, а також методи оцінювання ефективності проєктної діяльності. Автори підкреслюють важливість інтерактивних підходів і цифрових інструментів у мотивації молоді до участі у соціально значущих ініціативах.

Ключові слова: *соціальна активність, юнаки і юнки, проєктна діяльність, творчі проєкти, цифрове середовище, індивідуальні та групові проєкти.*

Формування соціальної активності юнаків і юнок є багатогранним процесом, на який впливає цілий комплекс чинників, пов'язаних із

соціальним, психологічним, економічним та культурним середовищем. Соціальна активність як якість особистості проявляється у здатності до свідомої участі в суспільному житті, ініціативності, відповідальності та готовності до колективної взаємодії.

Соціальна активність юнаків і юнок є важливим аспектом їхнього розвитку, оскільки саме в даному віці формуються ключові соціальні навички, цінності та ставлення до суспільства. Юнаки та юнки активно включаються в різноманітні соціальні практики, такі як участь у громадських організаціях, соціальних мережах або молодіжних рухах, що сприяє їх соціалізації та самореалізації. Розвиток соціальної активності у юнацькому віці залежить від сімейного виховання, освітнього середовища, впливу однолітків, медіапростору, а також індивідуальних психологічних особливостей. Важливу роль відіграють соціальні норми та цінності, які підтримуються в оточенні молодої людини, а також можливості для самореалізації, що надаються суспільством [3].

Великий потенціал для формування соціальної активності юнаків і юнок має проєктна діяльність, сприяючи їх соціалізації, формуванню громадянської відповідальності та активній участі у суспільному житті. У сучасних умовах, коли соціальні зміни відбуваються досить стрімко, важливо залучати молодь до реалізації соціально значущих ініціатив, які не лише розвивають їхні креативні та організаційні здібності, але й формують ціннісні орієнтири. Проєктна діяльність стає ефективним інструментом для цього, оскільки поєднує теоретичні знання з практичними діями, сприяє розвитку командного духу, лідерських якостей та вміння вирішувати складні соціальні проблеми. У процесі роботи над проєктами молодь отримує досвід взаємодії з різними соціальними інститутами, вчиться аналізувати потреби оточення та знаходити шляхи їх задоволення, що є важливим кроком до становлення активної, свідомої та соціально відповідальної особистості [4].

Проєктна діяльність як цілеспрямований, організований процес, спрямована на створення унікального продукту, послуги або соціальної зміни за обмежений час. Вона базується на принципах системності, практичної орієнтованості та співпраці, що робить її потужним інструментом у навчанні, вихованні та соціальному розвитку. У соціально-педагогічному контексті проєкти сприяють формуванню громадянської відповідальності, лідерських якостей та соціальної активності молоді. Основні види проєктів – це соціальні, громадські, волонтерські та творчі.

Соціальні проекти, спрямовані на вирішення конкретних соціальних проблем (допомога вразливим верствам населення, профілактика девіантної поведінки, інклюзія осіб з особливими потребами), характеризуються чіткою соціальною спрямованістю та орієнтацією на покращення якості життя громади. До прикладу проект зі створення центру підтримки для дітей з інвалідністю не лише надає практичну допомогу, а й формує в молоді емпатію, відповідальність і здатність до соціальної взаємодії [1].

Громадські проекти орієнтовані на активізацію місцевих спільнот, розвиток громадянської свідомості та залучення юнаків і юнок до управління локальними процесами. Це можуть бути ініціативи з благоустрою територій, організація громадських слухань, створення молодіжних рад.

Волонтерські проекти базуються на безоплатній добровільній участі юнаків і юнок у соціально корисній діяльності. Вони можуть бути спрямовані на допомогу ветеранам, організацію екологічних акцій, підтримку тварин у притулках. Серед методів організації: тренінги, майстер-класи з командоутворення, а також залучення медіа для популяризації ідей добровільної участі.

Творчі проекти охоплюють мистецькі, культурні та інноваційні ініціативи, такі як створення соціальних роликів, організація фестивалів, розробка креативних стартапів. Вони розвивають нестандартне мислення, вміння презентувати ідеї та працювати з сучасними технологіями. Соціальний театр або документальний фільм, створений юнаками і юнками, може стати потужним інструментом зміни ставлення до певних явищ у суспільстві [2].

Виокремлюють індивідуальну та групову проектну діяльність. Індивідуальна проектна робота передбачає самотійну діяльність учасника, спрямовану на досягнення чітко визначеної цілі. Дана форма ефективна для розвитку самоорганізації, відповідальності, ініціативності та здатності до самонавчання. Прикладами індивідуальних проектів є дослідницькі роботи, художні твори, технічні винаходи або соціальні ініціативи, що реалізуються однією особою. Групова проектна робота ґрунтується на принципах колективної взаємодії та спільної відповідальності за результат. Дана форма ефективна для формування соціальних навичок, комунікативної компетентності та здатності до командної роботи. Саме групова форма роботи (соціальні акції, науково-дослідні експерименти, організація масових заходів або створення колективних творчих продуктів) найбільш

ефективно сприяє розвитку соціальної активності, оскільки створює природне середовище для соціалізації та громадянського виховання.

Вплив індивідуальних і групових форм проєктної роботи на розвиток соціальної активності юнаків і юнок проявляється в різних аспектах. Індивідуальні проєкти формують почуття персональної відповідальності та впевненості у власних силах, що є важливою передумовою соціальної активності. Групові проєкти розвивають здатність до колективної діяльності, соціальної солідарності та громадянської участі. Разом ці дві форми забезпечують комплексний вплив на формування активної, соціально відповідальної особистості, здатної як до самостійної роботи, так і до ефективної взаємодії в команді.

Особливу роль в організації проєктної діяльності відіграє цифрове середовище. Сучасні онлайн-платформи для колаборативної роботи, хмарні сервіси та спеціалізоване програмне забезпечення дозволяють ефективно поєднувати індивідуальні зусилля учасників у межах групових проєктів [4].

Важливим аспектом є оцінювання ефективності інтерактивних методів у проєктній діяльності. На відміну від традиційних форм контролю, оцінка тут повинна враховувати не лише кінцевий результат, а й сам процес роботи, рівень активності та якість взаємодії між учасниками. Найбільш адекватними в цьому випадку є такі форми оцінювання як портфоліо досягнень, рефлексивні звіти, відеоаналіз роботи в групах, а також зовнішня експертна оцінка соціального ефекту проєкту. Перспективи розвитку інтерактивних методів у проєктній діяльності пов'язані з інтеграцією цифрових технологій. Віртуальні тренінги, онлайн-кейси, соціальні акції в цифровому просторі – все це відкриває нові можливості для роботи з юнаками і юнками.

Отже, проєктна діяльність довела свою ефективність як засіб формування соціальної активності юнаків і юнок, поєднуючи навчання, практичну діяльність та соціальну взаємодію. Її зміст охоплює широкий спектр соціальних, громадських, волонтерських та творчих ініціатив. Форми організації проєктної роботи – індивідуальні та групові – забезпечують розвиток як особистісних якостей, так і соціальних навичок. Методи впровадження проєктів, зокрема тренінги, кейс-аналіз та соціальні акції, дозволяють залучити молодь до активної участі в суспільному житті, розвиваючи критичне мислення, громадянську свідомість та здатність до соціальних змін.

Список використаних джерел

1. Денисюк О. М. Професійна підготовка майбутніх соціальних педагогів та фахівців соціальної сфери до здійснення соціально-педагогічної підтримки батьків, які виховують дітей з інвалідністю // Педагогічна освіта: теорія і практика. 2016. Вип. 21. С. 173–177.
2. Участь молоді у розвитку громадянського суспільства в Україні: колективна монографія / Палагнюк Ю. В., Костєва Т. Б., Соловйова А. С. та ін. ; під заг. ред. проф. Ю. В. Палагнюк, доц. О.Л.Файчук. Миколаїв : Іліон, 2021. 328 с.
3. Москаленко В. В. Соціалізація особистості. Київ: Фенікс, 2013. 296 с.
4. Олійник Л. М. Організація очно-дистанційного навчання у післядипломній педагогічній освіті із застосуванням хмарних технологій // Проблеми сучасної освіти. 2018. № 5. С.76–84

Олександр Білоус

здобувач третього рівня вищої освіти

Волинський національний університет імені Лесі Українки

м.Луцьк

Світлана Чернета

доктор педагогічних наук, професор

завідувач кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи

Волинський національний університет імені Лесі Українки

м.Луцьк

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОФІЛАКТИКИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В СІМ'ЯХ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ

Автор здійснив аналіз зарубіжного досвіду профілактики домашнього насильства у сім'ях ветеранів війни, зокрема на прикладі Сполучених Штатів Америки та Ізраїлю. Досліджено американську модель, яка базується на системному підході до виявлення та запобігання насильству через програму IPVAP, психотерапевтичні інтервенції та міжсекторальну співпрацю. Виявлено, що ізраїльський досвід демонструє ефективність ранньої психосоціальної допомоги, парної терапії для ветеранів з ПТСР та їхніх партнерів, а також активну роль ГО. Доведено, що успішна профілактика потребує комплексного підходу, який охоплює обидві сторони насильства, залучає державні та громадські ресурси, спирається